

Vassdrag: 046/047.

KDB 713

OF

046.38 Bondhuscha

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

KONTOR: TOLLBUGATEN 31 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF. (02) 41 90 10
POSTADRESSE: POSTBOKS 8148 DEP., OSLO 1 - TELEKS: 18680 OEDEP N

NVE Statskraftverkene
Postboks 5091 - Majorstua
OSLO 3

NVE-V

1623 26.APR1982

KAN ARKIVERES

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

4713/73 V JR/EH
Ark. nr. 531

23.4.82

ENDRING AV MANØVRERINGSREGLEMENT FOR STATSREGULERING AV MAURANGERVASSDRAGENE

Det vises til Deres søknader 6.9.1972 og 24.10.1978.

Ved kronprinsregentens resolusjon av 26. mars 1982 er bestemt:

- "1. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for statsregulering av Maurangervassdragene m.v. i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 26. mars 1982.
2. Statskraftverkene pålegges å gjennomføre tiltak i samsvar med beskrivelse inntatt i ovennevnte foredrag."

Reglementet, sammen med departementets bemerkninger, følger vedlagt.

Statskraftverkene er pålagt å gjennomføre forbygging mot Jondalselv i samsvar med en forbyggingsplan gjengitt i Vassdragsdirektoratets brev av 3.12.81. Videre er Statskraftverkene pålagt å bygge en kreatursti langs vestsiden av Bondhusvatn i Kvinnherad kommune. Stien skal holde en minimumsbredde av 1.0 m. Vedlikehold av elveoverganger som bygges i den forbindelse er Statskraftverkernes ansvar. Vedlikeholdet av selve stien er dog en sak for kommunen/grunneierne.

Manøvrering etter det nye reglementet kan begynne når de pålagte tiltak er utført.

Etter fullmakt

Kopi m/vedl.:
NVE, Vassdragsdirektoratet
Jondal Kommune,
5627 JONDAL
Kvinnherad Kommune,
5470 ROSENDAL

Hans-Ludvig Behli

Kjell Haagenen

Ref. nr. 198 1781-021

7

Olje- og energidepartementet

Kongelig resolusjon

T I L R Å D I N G

ENDRING AV MANØVRERINGSREGLEMENT FOR STATSREGULERING
AV MAURANGERVASSDRAGENE

Regjeringens
Kongelig resolusjon av

26. mars

1982

NVE-V
1623 26.APR1982
KAN. A. SKIVERES
OFF.
D.O.

Departementet skal bemerke:

Innledning:

Stortinget ga 30.5.1969 sitt samtykke til statsregulering av Maurangervassdragene m.v. og inngåel av overenskomst med Skiensfjordens Kommunale Kraft selskap om overdragelse av fallrettigheter m.v.

I det manøvreringsreglementet som ble fastsatt 18. juli 1969 bestemmes følgende i pkt. 2:

"Manøvreringen skal foretas slik at de naturlige flommene i vassdragene ikke økes. Vassslipping fra magasinene forhåndsvarsles ved oppslag på sentralt trafikkerte steder. For øvrig kan vassslippingen foregå etter behovet i statens kraftverker."

Statskraftverkene ble, etter at samtykket var gitt klar over at det med den valgte planløsning ikke var mulig å etterkomme bestemmelsen om at flommen i vassdragene ikke skal økes. For å få rasjonell kjøring av kraftverkene har man søkt om endringer i manøvreringsreglementet i brev av 6.9.1972 og 24.10.1978. Sakene foreslås først nå avgjort ette at man har fått avklart enkelte uklarheter.

Mauranger kraftverk med tilhørende tunneler etc. kjøres i dag med hjemmel i gitte reguleringsbestemmelser av 18.7.1969. Det er imidlertid foretatt installasjoner og tiltak som tilfredsstiller krav som kan ventes ved en endringstillatelse. Disse er drøftet med Vassdragsvesenet.

Omsøkte endring av reglementet.

Generelt gjelder saken en tillatelse til ikke å være bundet av bestemmelsen om at de naturlige flommene

flommene i vassdraget ikke skal økes som følge av manøvreringen. Videre gjelder det en tillatelse til å øke flomstigningen i enkelte magasiner.

Vanligvis blir flomvassføringene redusert ved en regulering. Maurangerverkene er dog bygget på en slik måte at de naturlige flommene vil øke under følgende omstendigheter:

- 1) Flommen tar til på fulle magasiner.
- 2) Tappetunnelen fra de regulerte vann er stengt.
- 3) Mauranger kraftverk med en kapasitet på 36 m³/sek. står.

Nevnte situasjon er ekstrem og vil sjelden oppstå. På en annen side er det regnet med at avstengningsanlegg er effektive og at de blir stengt så snart vannstanden i magasinet overstiger høyeste regulerte vannstand.

Statskraftverkene har begrunnet søknaden med at det ikke er noen rimelig forhold mellom kostnadene for å holde seg innenfor reglementet og de eventuelle flomskader det er meningen å forhindre.

Konkret søkes det om følgende endringer i reglementet:

Dravladalsvatn.

Dravladalsvatn har avløp til Jondalselv i Jondal kommune. Dammen ved vannet er bygd med 25 m overløpslengde og for en flomstigning på 1,5 m. I gjeldende reglement er det tillatt en flomstigning på 1,0 m. Naturlig flom fra Dravladalsvatn er beregnet til 74 m³/s. Forutsatt at overføringen fra Kvanngrovatn og Skarvebotn stenges under flom og man får tillatelse til å holde en flomstigning på 1,5 m blir regulert maksimal flom 89 m³/s. (120% av normal flom). Skal reglementet følges, må man minske overløpslengden og tillate en flomstigning over HRV på 2,0 m som forutsetter en påbygging av dammen på 0,5 m. Denne påbygging ble i 1972 beregnet til kr

150 000,- (334 650,- i 1981-kroner).

Overføringen fra Bleieelv er ikke en del av feltet til Dravladalsvatn etter at man har bygget et avstengningsorgan på overføringskanalen.

Svardalsvatn.

Svardalsvatn har via Godalselv avløp til Øyreselv i Kvinnherad kommune. Naturlig maksimalflom for Svardalsvatn er beregnet til 94 m³/sek. Det søke om å beholde gjeldende flomstigning på 1,5 m samt i som det forutsettes at overføringen fra Botnane stenges når flommen i overløpet antas å ville overstige en naturlig flom. Som en følge av dette vil regulert maksimal flom bli 105 m³/sek. (112% av normal flom). Skal reglementet følges, må man minske overløpet og tillate en flomstigning over HRV på 2,6 m som forutsetter en påbygging av dammen på 1, m. Dette ble kostnadsberegnet i 1972 til kr 180 000,- (401 580,- i 1981-kroner).

Mysevatn.

Mysevatn har avløp til Austrepollelv i Kvinnherad kommune. Naturlig maksimalflom er beregnet til 91 m³/sek. Her er det søkt i to alternativ. Det ene går ut på å heve flomstigningen med 0,5 m til 1,5 m over HRV, samtidig som overføringen fra Bondhus ikke stenges ved flom. Dette vil gi en regulert maksimal flom på 139 m³/sek. (153% av naturlig flom). Alternativt søkes det som at flomstigningen blir 1,5 m over HRV, samtidig som Bondhusoverføringen stenges ved flom. Denne løsning vil gi en regulert maksimal flom på 107 m³/sek. (118% av naturlig flom). Det er idag bygget en fjernstyreventil i overføringstunnelen fra Bondhus. Man kan i dette alternativ holde seg til reglementet hvis man innskrenker overløpet og tillater en flomstigning på 3,3 m som forutsetter en påbygging av dammen ved Mysevatn med 1,8 m. Kostnadene for dette ble i 19 anslått til kr 650 000,-. (1 450 150,- i 1981-

kroner).

Overføringstunnelen fra Bondhus har fire inntak: Bondhusbreen, Brufossbekken, Botnabekken og Rednedalsbekken. I alternativet med stenging av nevnte overføring søkes om tillatelse til å øke maksimalflommen i Bondhusbreelven fra 60 til 75 m³/sek. og i Botnabekken fra 10 til 20 m³/sek. Mesteparten av Rednedalsbekkens flomvassføring sammen med flomvassføringen fra Brufossbekken vil renne ut i Bondhuselven og Botnabekken.

Kvanngrovatn.

Vassdragstilsynet har foretatt nærmere undersøkelse av flomsituasjonen i magasinene, og NVE foreslår en øket flomstigning i Kvanngrovatn med 1,0 m. Det blir da mulig å avlede en maksimalflom på en akseptabel måte med et overløp på 10 m.

Skader og ulemper.

Når det gjelder elven nedenfor Dravladalsvatn, kan en risikere flomskader. På det slake partiet Kvåle - Baggegard ovenfor Laubrua må en regne med at elven flommer over elvebredden ved flomvassføringer som er langt under halvparten av den normale. Skadene vil gå mest ut over dyrket mark.

Når det gjelder Svartdalsvatn, er det ikke ventet noen større økning i flomskadene langs Øyreselva som har liten bosetning. Statskraftverkene har først og fremst for å verne Mauranger kraftverks friluftsanlegg, men også av naturvern hensyn bygget større flomverk i nedre del av Austrepollelva. I forhold til gjeldende reglement er det ventet liten økning i flomskader som følge av at Bondhuselva og Botnabekken får motta større flommer. Noen gangbruer kan bli ødelagt. For breen vil det ifølge brekontoret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen ha liten betydning at Bondhuselva mottar flomvassføring slik som omsøkt.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (N
rår til at søknaden imøtekommes og at reglementets pkt. 2
endres. For Mysevatn går Hovedstyret inn for det alternat
som gir lavest økning i flomstigningen. Man mener også at
Statskraftverkene må bli pålagt å installere avstengningsor
i alle overføringer, også i overføringskanal fra Bleieelva.
Videre at Statskraftverkene må så langt det er teknisk muli
se til at de naturlige flommer ikke blir øket. Ved overløp
i Dravladalsvatn foreslås at driftsvann for kraftverket tas
fortrinnsvis fra dette magasin.

Jondal kommune krever at det ikke blir gitt tillatelse til
endre manøvreringsreglementet slik at man kan få øket flom
føring i Jondalsvassdraget. Som begrunnelse peker man på de
arealer som vil påføres skade ved økte flommer og til den ø
utrygghet som påføres bygdesamfunnet ved risiko for store f
mer. Man mener det ikke er rimelig proposjon mellom det so
spares ved å bygge dammen: høyere og de skader som oppstår
store flommer. I tillegg til en høyere dam ber man om at d
installeres automatisk stengning av overføringene til Dravl
dalsvatnet. I tilfelle søknaden blir imøtekommet, tar kommun
forbehold om å komme med krav om elveforbygging.

Grunneieren Kvåle ber om at det iverksettes tiltak
som hindrer flomskader. Han påviser vansker med
å stenge overføringene til Dravladalsvatn som nett
vil kunne inntreffe i de perioder flom kan oppstå.

Kvinnherad kommune godtar endring av reglementet
dersom Statskraftverkene pålegges å bygge drifts-
vei langs Bondhusvatn og å øke utsetting av smolt
Bondhuselva. Bakgrunnen for driftsveien er at et
båtopptrekk i Bondhusvatn, som er pålagt av skjønn
ikke fungerer tilfredsstillende som følge av
store vannstandsvariasjoner i Bondhusvatnet.

Miljøverndepartementet mener at en endring av manøvreringsre
glementet ikke vil få vesentlig virkning for forurensningsforho
dene og finner det derfor ikke nødvendig med vilkår etter va
forurensningsloven.

Departementets vurdering:

I gjeldende manøvreringsreglement er det ikke mulig å oppret
holde bestemmelsen i pkt. 2 om at naturlige flommer ikke

skal økes og samtidig overholde de fastsatte høyder for maksimal flomstigning i Dravladalsvatn, Svartevatn, Mysevatn og Kvanngrovvatn.

Hvis man fastholder at naturlige flommer under enhver omstendighet ikke skal økes, må man enten bygge høyere dammer eller senke grenser for vannets høyeste regulerte vannstand. Både minskede magasin volumer og påbygging av dammer vil i dag føre til store tap/utgifter sett i forhold til det som vinnes ved at flommer i en ekstrem situasjon ikke økes. Et alternativ er å lempe på bestemmelsen om at de naturlige flommer ikke skal økes samtidig som det iverksettes tiltak for å avbøte ferdselsproblemer på Bondhusvatn og flomskader i Jondalselv. Ved denne løsningen får Folgefonnverkene mulighet til å drive rasjonelt med nåværende installasjoner samtidig som ønsket fra de berørte kommuner blir imøtekommet. Departementet er klar over at dette alternativ kan føre til øket flom, men finner at de fordeler som vinnes hvert år klart oppveier dette.

Olje- og energidepartementet foreslår derfor at manøvreringsreglementet for statsregulering av Maurangervassdraget m.v. (fastsatt ved kgl.res. av 18.7.69) endres i samsvar med det som er foreslått av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen og Hovestyret.

Den foreslåtte endring av reglementet vil i en situasjon med øket naturlig flom sannsynligvis påføre størst skader i Jondalsvassdraget. Det er særlig områdene ved Kvåle-Baggegard og ved Espeland som mest utsatt. Forbyggingsavdelingen i NVE har i 1980 utarbeidet en plan for forbygging mot Jondalselv ved Espeland til en kostnad av kr 600 000,-. Planen er forelagt kommunen og berørte grunneiere som har bedt om at arbeidet blir utført snarest mulig. Forbyggingsavdelingen regner med å fremme saken som en vanlig forbyggingssak.

Når det gjelder Jondalselv ved Kvåle-Baggegard, ble det allerede i 1962 utarbeidet en forbygging plan som dog ikke har kommet til utførelse, fordi det hele tiden har vært nødvendig med offentlige bevilgninger til andre forbygginger av mer presserende art. I 1978 foretok grunneierne på eget initiativ en større opprensning og noe forbygging av elveløpet på denne strekning. Forbyggingsavtalen i NVE har etter ønske fra departementet og utgangspunkt i grunneiernes arbeid utarbeidet en forenklet plan i forhold til planen fra 1962. I planen, som er datert 3.12.81, er elveløpet dimensjonert med tanke på den økte flomvassføring som en eventuell endring av manøvreringsreglementet vil kunne medføre. Denne reviderte forbyggingsplan er kostnadsberegnet til kr 650 000,-.

Departementet vil her foreslå at Statskraftverket pålegges å gjennomføre forbygging mot Jondalselv ved Kvåle - Baggegard i samsvar med nevnte plan 3.12.1981. Departementet forutsetter at endring av reglementet når det gjelder Draladalsvatnet i settes i verk før dette forbyggingsarbeid er gjennomført.

Departementet vil be Hovedstyret om å prioritere nedre parsellen ved Espeland på en slik måte at denne forbygging kommer til utførelse noenlunde samtidig med den ved Kvåle-Baggegard.

Kvinnherad kommune har som tidligere nevnt bl.a. krevd driftsvei langs Bondhusvatn for å godta en endring av reglementet. Grunnen er at det båtøstrek (pålagt av skjønnet) som er bygget ikke fungerer tilfredsstillende. Vannet brukes vesentlig for å transportere dyr til ovenforliggende område

I utløpet av Bondhusvatnet er det storsteinet urd til relativt stor dybde. Ved små vannføringer vil derfor hele tilløpet gå gjennom urda på et lavt nivå og derved senke vannstanden. Før overføringen ble

i verk, førte dette stort sett til lav vannstand om vinteren, mens sommervannstanden holdt seg jevnt over i høyde med utløpet i toppen av urda. Etter overføringen er det liten vannføring hele året, bortsett fra i de få tilfelleme når ventilen i Rednedal er stengt. Dette gjør at det til enkelte tider kan være stor forskjell mellom høyeste og laveste vannstand i Bondhusvatn, noe som har ført til problemer i forbindelse med båttrafikken på vatnet.

Statskraftverkene har forsøkt å komme til en minnel ordning med kommunen uten at det har ført fram. Departementet, som har befart vannet, finner for sin del å kunne tilrå at Statskraftverkene blir pålagt å bygge en kreatursti langs vestsiden av Bondhusvatnet.

Det har i denne forbindelse vært noe uklart hvilken standard en slik sti skal ha og hvem som skulle ha vedlikeholdsansvaret. Hensikten med veien er å få ført kreatur opp til høyereliggende områder, og derfor foreslås det at stien skal holde en minimumsbredde av 1,0 m. Vedlikeholdet av stie får bli en sak for kommunen/grunneierne. Når det gjelder de elveoverganger som må bygges, er holdbarheten sterkt avhengig av isforhold og den måten de blir bygget på. Det foreslås derfor at Statskraftverkene har ansvaret for vedlikeholdet av disse

Når det gjelder Kvinnherad kommunes krav om øket utsetning av smolt i Bondhuselva, finner departementet at det ikke har en slik sammenheng med foreliggende endringssøknad at det foranlediger noen forføyning

Etter dette får manøvreringsreglementet følgende ordlyd:

Manøvreringsreglement

for statsregulering av Maurangervassdragene m.v.

(fastsatt ved kongelig resolusjon)

26 mars 1982.

1.

Reguleringer:

Vassdrag	Naturlig sommer- vannst. m.o.h.	Reguleringsgrenser		Maks. flom- stign. m.o.h.	Senkn. m	Oppd. m	Reg. n
		Øvre m.o.h.	Nedre m.o.h.				
Kvanngrovvatn	970,5	972,0	937,0	973,5	33,5	1,5	35,
Dravladalsvatn	938,5	957,0	880,0	958,5	58,5	18,5	77,
Jukladalsvatn	1082,9	-	990,0	-	92,9	-	92,
Øimste Revavatn	1146,0	1147,0	1141,0	1147,5	5,0	1,0	6,
Juklavatn	1010,4	1060,0	950,0	1061,0	60,4	49,6	110,
Mysevatn	962,0	-	927,0	-	35,0	-	35,
Øimste Svartedalsvatn	833,6	860,0	780,0	861,5	53,6	26,4	80,
Øimste Svartedalsvatn	837,6	860,0	780,0	861,5	57,6	22,4	80,
Drådalsvatn	1072,1	1104,0	1018,0	1105,0	54,1	31,9	86,
Mysevatn	814,9	855,0	775,0	856,5	39,9	40,1	80,
Øimstatjern	1216,0	1217,0	1214,0	1217,5	2,0	1,0	3,
Juklavatn	1132,0	1133,0	1127,0	1133,5	4,1	1,9	6,

For Dravladalsvatns og Jukladalsvatns vedkommende refererer høydene seg til vassdragsvesenets nivellement L.nr.523 for 1963, for Juklavatn og Svartedalsvatns vedkommende til L.nr.535 for 1964 og for Mysevatns vedkommende til L.nr.516 for 1960.

De øvrige vatn har høydegrunnlaget fra fotogrammetrisk kart fra 1963.

Overføringer:

a. Avløpet fra Kvanngrovvatn sammen med avløpet fra Skarvabotn - nedbørfelter oppgitt til henholdsvis 10,8 og 3,2 km² - overføres til Drav-

- b. Avløpet fra 2,8 km² av Bleicelvis nedbørfelt overføres til Revavatn.
- c. Avløpet fra 10,5 km² av Dravladalsvatns partielle nedbørfelt med tillegg av avløpet fra Langavatns og Botnanes felt er på henholdsvis 2,8 og 7,7 km² samt de under a. nevnte felter): samlet avløp fra 35,0 km², overføres gjennom Jukla kraftverks tunnelsystem til Svartedalsvatn.
- d. Avløpet fra Heimste Revavatns nedbørfelt på 7,5 km² med tillegg av avløpet under b. overføres til Jukladalsvatn og kan - sammen med avløpet fra dettes partielle felt på 6,4 km² og fra Jordalstjernes felt på 3,6 km²): totalt 20,3 km² - overføres til Juklavatn, eller om ønskes direkte til driftstunnelen for Jukla kraftverk.
- e. Med opptagelse av avløpet fra Juklavatns partielle nedbørfelt på 15,8 km² overføres avløpet under d) -): tilsammen 36,1 km² - til Svartedalsvatn.
- f. Det samlede avløp fra feltene nevnt ovenfor med tillegg av avløpet fra Svartedalsvatns partielle nedbørfelt -): $71,1 + 32,9 = 104,0$ km² samt avløpet fra 23,7 km² av Bondhuselvis og fra 1,0 km² av Rednedalsbakkens nedbørfelter - overføres til Mysevatn i Austrepøllelvi.

2.

Ved manøvreringen skal has for øyet at de naturlige flommene i vassdragene ikke økes. Ved overløp i magasinene skal disse ikke tilføres vatn gjennom overføringsorgan og ved overløp i Dravladalsvatn skal driftsvatn for kraftverket fortrinnsvis tas fra dette magasin. Vannslipping fra magasinene forhåndsvarsles ved oppslag på sentralt trafikkerte steder. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i statens kraftverker.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m.v.

Protokollen oppbevares ved Maurangerverkene.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

1. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for statsregulering av Maurangervassdragene m.v. i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av *26. mars* 1982.
2. Statskraftverkene pålegges å gjennomføre tiltak samsvar med beskrivelse inntatt i ovennevnte foredrag.

Statsministerens kontor:

Billett nr 3

Receptivitetens inspeksjon

av *26. mars 1982.*

Roy Arge

FAK. ARKIVERES
U. 01

1623 26.APR1982

NVE-V